

HRVATSKI PLANINAR

Viestnik „Hrvatskoga planinarskoga društva“ u Zagrebu.

Program

za svečani doček českih planinara u Zagrebu.

- I. 19. svibnja u 10 sati i 10 časaka u večer dolazak. Pozdrav presvjetloga gosp. Miroslava grofa Kulmera u ime hrvatskoga planinarskoga društva; pozdrav predsjednika »Česke Besede« gosp. Mihalja Ursiny a.
- II. Vožnja u grad i razmjještivanje u hotelima.
- III. 20. svibnja prije podne :
  - 1) Sastanak u 8 sati u jutro pred »Narodnom kavanom«.
  - 2) Razgledavanje znamenitosti grada Zagrebu u skupinama.
  - 3) Objed u svratištu »Hotel Imperial«.
  - 4) U 2 sata po podne vožnja kolima kroz Tuškanac, Cmrok, Jurjevsку ulicu, Mlinsku cestu na Mirogoj, a odavle u Remete, gdje će biti uz južnu planinari dočekani od tamošnjih seljaka i seljakinja u narodnom odielu.
  - 5) Povratak preko Bukovca i Maksimira u Zagreb.
- IV. Svečana predstava u narodnom kazalištu.
- V. Poslije predstave zajednička večera u »Hotel Imperialu«.
- VI. 21. svibnja: Odlazak českih planinara na južnom kolodvoru, gdje će prosvoriti oprostna slova gg.: presv. gospodin grof Miroslav Kulmer i Mihalj Ursiny.

U Zagrebu, 25. travnja 1899.

Za upravni odbor »Hrvatskoga planinarskoga društva«:

Predsjednik:
Miroslav grof Kulmer.

Tajnik:
Dragutin Lihl.

Kako i u koliko upliva gora na čovjeka.

Piše dr. Lazar Car.

Nadam se, da mi se ne će zamjeriti, što sam ovomu člančiću dao tako, rekao bih, smieli naslov. O uplivu naravi na čovjeka, na njegovo socijalno i političko uredjenje, na nacionalnu ekonomiju i statistiku, na njegov tjelesni uzgoj i duševni napredak, na njegov karakter i t. d., napisana je već ogromna literatura. Tko bi htio, da o tome sastavi ma samo neki izvještaj, morao bi tomu studiju posvetiti više godina. Kad bi se pak tko ograničio samo na upliv, što ga vrše gore na čovjeka, nebi si time takodjer zadaću znatno olahkotio, jer je jasno, da bi pri tome morao segnuti i dalje, te početi time, da bar u kratko ocrtava upliv naravi na čovjeka u obće. To je tim teži posao, što je ne samo literatura o tome odviše razštrkana, nego, da odmah ovdje iskreno priznam, stvar još nije dotjerana ni iz daleka. Iztraživanjem raznih pojava jošte se nije došlo do toga, da bi se već danas dali postaviti kakovi obćeniti zakoni; da bi se ta nauka dala svesti u neki sustav. Možemo pače reći, da je sve, što je na tome polju do danas učinjeno, tek samo pokus. Mi čutimo samo, da razni prirodni odnošaji vrše znatan upliv na čovjeka u svakom pogledu. Nu koji su ti odnošaji i kakav baš upliv vrše, to već danas ustanovali vrlo je težko. S toga možemo i sve, što je o tome napisano, smatrati samo za neke aforizme.

Nu pa dobro!, neka se dakle i ova moja crtica smatra samo za neku vrstу aforizma, koji spada u gore označeno područje. Ali prije, što priedjem na svoj glavni tema, potrebno je ipak, da se svratim na neke obćenite pojave i zaključke, u koliko su do sada iztaknuti.

Ako kušamo, da sve uplive naravi na čovjeka svedemo u neke skupine, naći ćemo četiri vrste: klimu, hranu, tlo i prirodne pojave u obće.

Da se čovjek i najraznoličnijoj klimi u obće mnogo laglje prilagoduje, nego ma koja životinja, to je poznato. Svaka gotovo životinska vrsta ima svoje određeno područje na zemlji; jedna živi u hladnom, druga samo u umjerenom, treća u vrućem podneblju. Čovjek živi svuda, počam od ekvatora, pa sve skoro do jednog i drugog stožernika. Živi da, nu kako? Poznato je, da u svakom području drugačije, kakav već život dotično podneblje iziskuje.

U prvom se redu tu pita: kakav upliv vrši klima na kulturno stanje čovjeka? Kultura — u obće svaki duševni napredak mogao je nastati samo diobom rada. Dioba rada predpostavlja opet život društveni, ali i još nešto. Ako su bar nekoji u družtvu oslobođeni od napornog posla, kojim namiruju najpotrebitije uvjete života, mogu se oni posvetiti duševnomu radu i u njemu usavršiti. Nu na koji način im je to omogućeno? Na taj, da drugi za njih rade, da im oni privredjuju, što im je za život potrebno. U vrlo oskudnom kraju, gdje radna sila svakoga pojedinoga čovjeka jedva toliko privriedi, da se on sám prehrani, ne bi bilo moguće, da se to izvede. Pak je i kultura ljudska doista zahvatila prvi svoju korjen u blagoslovjenim krajevima: u Aziji, u južnom pojusu, počam od južne Kine do zapadnih obala Male Azije, Phoenicije i Palestine; u Africi u Po-

nilju; u Americi u Peruu, Meksici i t. d. Dakle tamo, gdje klima i plodno tlo zajedno lahko proizvode neki višak najnužnijih fizičkih potreba, gdje se najlaglje nakupi blago i bogatstvo: tamo se je i kulturni narod najprije podigao. Prvi ovaj uvjet civilizacije — pribiranje bogatstva — imao je za posljedicu nejednaku razdiobu prirodnih dobara, uslied toga nejednaku razdielbu sile i moći, razne staleže i kaste, a medju ovima opet i takovih, koji se naročitom duševnom zanimanju mogoše da podaju.

Da je narav sama — dakako iza Boga — prvi baš onaj faktor, koji čovjeka i u kulturi diže, lahko nam je i dokazati. Uzmimo za primjer samo Arape. Oni su ostali u svojoj pradomovini poradi neplodnog tla, divlji i nenaobraženi, nu kad su u sedmom veku zauzeli Perziju, u osmom najbolji dio Španije, u devetom Pendžab i najposlije skoro cielu Indiju, pretrpili su u svojem značaju velikih promjena. U Arabiji bijahu samo skitajući se pastiri, dočim ostaviše u Cordovi, u Bagdadu i u Delhiu zamjerne tragove svoje visoke civilizacije i moći.

Što je učinilo iz Engleza gospodare skoro cijelog sveta? Blago podneblje njihovog otočja, bogatstvo njihove domovine na željezu i ugljenu i uslied toga bogata industrija, i napokon sgordan položaj na moru, kojim se je ono bogatstvo već za rana dalo raznašati širom biela sveta.

U starom svetu ima se kulturni napredak u prvom redu pripisati plodnosti tla. U evropskoj civilizaciji igra na suprot klima najveću ulogu. U Aziji i Africi bio je prvi uvjet za civilizaciju plodno tlo, koje je izbacivalo bogati prihod; u Evropi bila je sretnija klima, koja je omogućivala uspješniji ljudski rad. U prvom slučaju zavisi učinak od odnošaja izmedju tla i njegovog proizvoda. U potonjem slučaju zavisi učinak od odnošaja klime na radnika t. j. upliv vanjske naravi ne toliko na plodnost tla, koliko na samoga čovjeka. Pošto je prvi od ovih obiju vrsti odnošaja manje zapleten i manje kakovom drugom uplivu podvrgnut, to je s toga i najprije stupio u akciju. Od tuda i dolazi, da prvi početak civilizacije bezuvjetno pripada najplodnijim krajevima Azije i Afrike. Nu ako je njihova civilizacija i najstarija, to ipak još ni iz daleka nije najbolja i najtrajnija. Jer su sile same naravi, uz svu njihovu gorostasnost, ipak stationarne, barem ne vidimo, da bi se bile tečajem vremena ikoliko umnožale ili da bi se u obće umnožati dale, dočim su sile čovjeka u neprekidnom razvoju, te se i sve više usavršavaju i množaju.

Sgodna dakle klima, kojoj Evropa u prвome redu svoju civilizaciju zahvaljuje, koja dopušta čovjeku, da kroz cielu godinu radi, da se po tom dugotrajnjim radom usavršuje i napreduje, proizvela je takav stepen civilizacije, kakav je skroz nepoznatu onim krajevima, koji svoju civilizaciju zahvaljuju samo tlu.

Nu meni se nije ovdje baviti sa cjelokupnom ljudskom civilizacijom, nego se ograničujem samo na upliv naravi, naročito gora, na narodni značaj i budućnost naroda.

Doista je vrlo težko, da se odredi djelovanje tla na čovječju narav. Gdje toliki raznovrstni uplivи neki produkt proizvadaju, tu je jedva moguće, da se pojedini od tih upliva na pose promatraju. Mi možemo samo posve obćenito tvr-

diti, da je današnji čovjek sa svim svojim osebinama konačni produkt svih fizičalnih i duševnih utjecaja, s kojima je okružujući svjet djelovao na njega i na njegove predje. Nitko ne će nikati, da narav svake zemlje ne vrši neki upliv na narodni značaj čovjeka. Samo o kolikoči toga upliva dalo bi se još dalje razpravljati. Moglo bi se bo tvrditi, da na značaj jednoga naroda ne samo zemlja, u kojoj živi, upliva, nego i porieklo toga naroda, susjedstvo i slični historički učinci. Nu, ako na značaj jednoga naroda upliva i njegovo porieklo, to su i na njegove predje, možda u prijašnjoj postojbini, takodjer uplivali odnošaji okružujuće ga prirode. Ako se pak koji narod sukobi gdje sa susjedom, koji je posve drugoga poriekla, to može taj medjusobni upliv za sada tako heterogenih elemenata biti opet samo više manje privremen, jer će se oba naroda pod drugim prirodnim prilikama tekom vremena i promjeniti, a vjerojatno, ako živu pod istim odnošajima, više manje i približiti.

Nu priedjimo već jednom našoj glavnoj temi: gorama. Kakav je život naroda, koji živi u gori? Bez sumnje teži i naporniji od onoga u plodnoj ravnici. Ali i ove potežkoće imadu s druge strane i svoje povoljne posljedice. Svaka potežkoća, koja obradjivanju tla stoji na suprot, potiče na to, da je svlada; svaka prednost, da ju izcrpi, a sve to pak vježba i jača duh. Što raznovrstnije zaprjeke, a s druge strane, što raznovrstnije pogodnosti tla, to je raznovrstnija i duševna pobuda. Sve je to opet bez sumnje raznovrstnije u briegovitom kraju.

Jednolične ravnice pružaju malo gradiva za duševnu pobudu, i kako Cotta veli: »doista nalazimo pod inače jednakim okolnostima poprično viši duševni razvoj u geoložko-jednoličnjim krajevima. A geoložki različitiji krajevi bez sumnje su gorski.«

»Vrlo visoke gore lahko prevrnu u drugi ekstrem, te se približavaju u svojem djelovanju ravnicama ili pustim primorskim krajevima. To vriedi pače i za floru i faunu, a još više za stanovite družtvene odnošaje ljudske.«

Dakle je i tu blažena sredina najbolja, a naš hrvatski narod može biti sretan, da joj se približuje. On živi pretežno u gorovitim i brežuljastim krajevima, a da ipak nigdje u nas nema previsokih i posve nepristupnih planina.

Bit će osobito zanimivo, naročito po nas Hrvate, ako stanemo prispođabljati uplive gore na čovjeka sa onim narodima, koje vrši na nj ravnica; da izporedimo narod gorski sa narodom u ravnici živućim.

(Slijedi.)

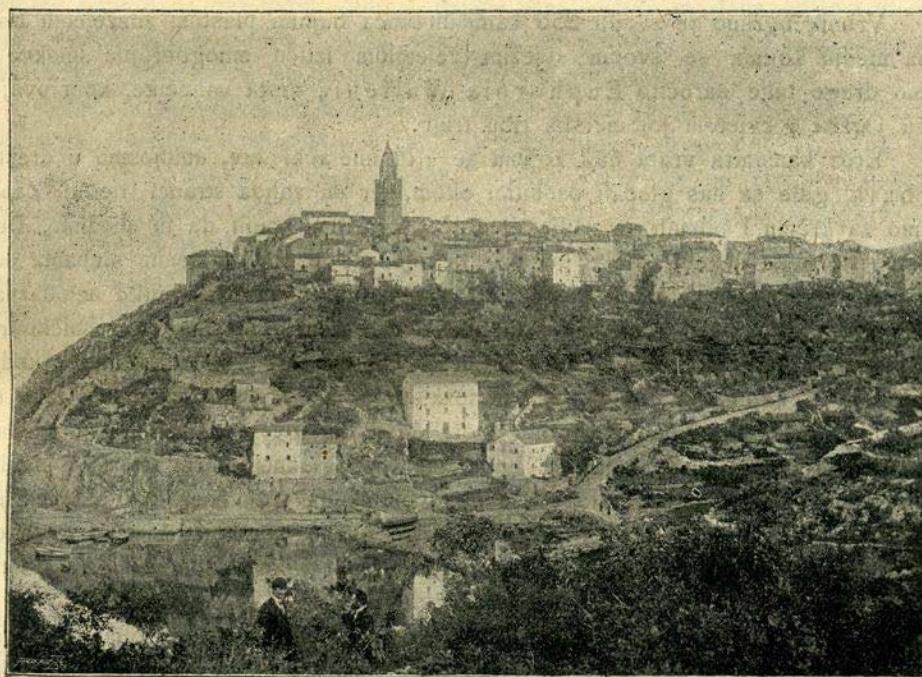
Iz Vrbnika u Novu Bašku.

Putna uspomena sa otoka Krka.

Jutro bijaše krasno; nebo i more jedne modrine, velebitski lanci jasno izcrtani, a Učka gora u Istriji čista kao riblje oko, pa sam toga radi krenuo vesela srdca iz bajnoga Vinodola u Selce, da odavle zaplovim prama otoku Krku i da obadjem zavičaj »liepe mažuranke i sitnoga bosiljka.«

Imala su nas voziti kršna dva momka, koji za malo podmotaše jedra, prihvatiše vesla te nas pozvaše, da sjednemo. Krenusmo u ime božje malo uzburkanim morem s kojega odsjevalo žarko sunce.

Odmaknuvši na jedan kilometar, prikaže nam se u milovidnoj hrpi Selce, poslije Cirkvenica i cieli onaj kras od Grobničkoga polja do Velike Kapele, koja se u daljini mrgodila svojim mrkim šumama. Uz put smo sastali više brodica na kojima veslalu stojeći Vinodolke, jer su mužkarci bog bi znao, gdje u svetu. Prigledale su na otoku Krku svojim vinogradima, ali su pobrale i smokve, koje su dozrele bile. Doviknuše nam Bog! i neobičnom se brzinom odtisnuše kraj nas upirući se o dugačka vesla. Vozili smo se već jednu uru, uži-

Pogled na Vrbnik.

vajući ono divno naše more i kršno primorje, koje nam se sve to više izticalo, sve to u veličajnijoj slici prikazivalo. Izcrkasmo se na glavini Konjsko, da ubeđemo nekoje biljke primorčice te krenusmo uz obalu dalje, dok nas ne zaustavi jedna pećina (spilja) tik morskoga žala, a bijaše nam to prva morska spilja, koju smo imali da razgledamo.

Vrata su joj široka do 5., visoka do 8 m., a puknuše u žestokom kamenu vapnencu. Unišavši barkom do kraja, začusmo neobičan štropot i zagleđasmo nekoliko divljih golubova (*Columba livia*; *Felsentaube*), koji gnezde u ovim šupljinama. Kadkad dolaze u spilju ribari, napune ju dimom i golubove, koji obmamljeni lete, love rukama ili ih tuku veslima. Pogledavši u dno mora,

opazim kraj stiene prekrasnu crvenu vrstu polypa, dočim sam na suhoj stieni, jer bijaše osjeka, sabrao i nekoliko pužića.

Nad ovom spiljom uzdižu se »merine, mirine« (podrtine neke zgrade) i narod ju za to zove »škulja merišć«. Od ovdje smo zaplovili do morske dražice Vodice u kojoj je more puno morskih ježeva.

Bijaše vruće, jako vruće i vožnja nam već dodijala, nu tješilo nas, da nismo daleko od željkovanog Vrbnika. Primakosmo se i dragi vrbničkoj (morskou zatoniću), oplovismo jedan kameni rt, te unidjosmo u malenu lučicu, gdje smo se izkrcali. Jedva, što sam na kopno stupio, iznenadiše me žene, koje pokrivaju glavu mužkim crnim šeširima. Nosile su vodu u kotlu naličnim bakrenim kablovima i kamenim se putem lagano uzpinjale.

Vrbnik ogrnuo je svojih 250 kamenih kuća bujnim plaštrom zimzelenih maslina medju kojima se svojim svježim zelenilom iztiču mnogobrojne smokve i razno drugo bilje naročito *Euphorbia Wulfenii*, vrsta mlječike, koju ovdje zovu »srab« i cvjetom joj morsku ribu truju.

Kroz kamenita vrata nad kojima se krili mletački lav, unidjosmo u drevni Vrbnik, gdje su nas gledali osobitim okom, jer su valjda stranci riedki. Zapitamo za krčmu i odmah se nadje djevojče, koje nas umoli, da ju slijedimo. Dodjosmo do neke uzke i visoke kućice, djevojče se uzpne kamenim stubama dozivajući svoju »nonu« (baku), poče i po vratima lupati, ali joj se nitko ne odazva. Podjosmo i do druge krčme, ali i ta bijaše zatvorena. Odosmo na vrbnički trg na kojem zagledasmo i jednu dvospratnicu, koja ima u drugom spratu »škod« (balcon), do kojega se uzpinje vinova loza, koju je gospodar razpeljao i tako si ga zahudio. Ugodno, da preugodno mora da je na ovoj visini, s koje gledaš cio Krk, primorje dalje Senja, pa onda ono nedogledno more, što se u daljinu sa nebom spaja; ugodno mora da je na ovom škodu i u večer, kad pun mjesec prospere svoje biserje po primorskoj obali i po pučini morskoj. A kako mora da je tek lagodno onda, kada za ljetne omare pod ovom lozom dašak zalahori, lišćem se poigrava i čovječju dušu razblažuje.

Kuće su u Vrbniku obično visoke i uzke, a uzlazi se stubama, dočim su krovovi pokriveni žriebcima, jer bi crip bura raznesla poput pavuljica. U svaku su skoro kuću uvidane dve grede, a na ove položene daske; to je »baratura« na kojoj Vrbničani suše smokve, a suše ih u visini, da ih vjetar prahom ne zamete.

S trga nas povede jedan čovjek do krčmice i tim nam je pozivom osobito ugodio, jer nismo od jutra ništa okusili. Uzpevši se stubama, unidjosmo u prostor, koji je i soba i kuhinja; soba zato, jer bijaše prostor popodjen i pokućtvom uredjen, a kuhinja opet zato, jer smo tu našli ognjište.

Prva nam bijaše, da pitamo ima li štogod da založimo, ali razabramo tužni, da su već poručali, pa nam gospodarica ponudi samo ovčjega sira, hljebčić kruha, koju zovu »bubice« i čašu dobra crna vina. Poslije dobismo i dva kanja (morske ribe), koje nam je koštunjava gospodarica spremila octikom i paprom. U Vrbniku smo razgledali i crkvu u kojoj mora svakoga, da zanima dvoje,

S desne strane ima jedan mali žrtvenik za kojega nam reče župnik, da je veoma staro djelo, a rezan je u drvo. Predočuje nam sv. Dominika i sv. Klaru, koje ovije vienac od 15 manjih rezbarija. Jedna rezbarija predočuje kneza Ivana Frankopana, druga njegovu ženu Klaru, dočim su nam dvie druge ostale nepoznate.

Na tom nam se oltaru sačuvala uspomena na toga silnoga kneza, koji je poslije onako kukavno svršio, kad je grad i otok Krk predao u pandže mletačkomu lavu. Onoga dana, kad je knez Ivan na kuli grada Krka razvio mletačku zastavu, pade on, pade njegovo gospodstvo, a silnim nekoč knezom i otokom Krkom zavlada tudjinac.

U crkvi vrbničkoj čuva se i jedan relikvarium sa kažiprstom Tome Akvinskoga, izradjen u gotičkom stilu i jedan veliki kalež iz dobe prije tridentinskoga sabora. Iz ovoga kaleža podavala se je nekoč zajednička pričest, a pričeštalo se kruhom i vinom, koje je svećenik davao žličicom.

Kad se povratismo u krčmicu, razveseli me djevojče Mare »lejem mažurankom« i »sitnim bosiljkom«, a stupivši preko praga, zapjeva si iz puna grla: »Vrbniče nad morem, visoka planina« i ode pjevajući po čovjeka, koji će nam spremiti konje, da nas ponesu na daleki put iz Vrbnika do Nove Baške. Valjalo nam je jahati posve nepoznatim krajevima u kojima mi je duša neobično uživala, jer bijaše budna za cieleg puta, budna i u noći, kakovu podaje priroda samo u primorju i na njegovom otočju.

Kako su na otoku Krku pojedina mjesta daleko jedno od drugoga, a tlo kamenito, jaše se ponajviše po njemu. Krčki su konji onizki, brzi i uztrajni, nalikujući turskim konjicima. Kola su na otoku riedka, pa se i prirod na konjima i magarcima nosi kući. Magarci su tako gojeni, čisti i okretni, da ih je milina gledati, kada se s polja vraćaju kući. Oprčen vrećama, koraca magarac lagano i sigurno, prolazi krajem, kojim konj, mula ili mazga ne bi prošli nikada. Kad-kad nosi i gospodara, kojemu noge malo ne dotiču zemlju. I žene jašu na tom neobhodno potrebnom živinčetu i vidjeli smo ih više, kako se velikim pletenim košarama, koje bijahu pune smokava, vraćahu kući. Ljudi su ovdje vješti jahanju, pa i župnik, kada ide u pohode prijatelju, zajaše lijepo osedlana konjica.

Nisam jahao nikada, a bilo mi je da prevalim put od četiri ure. Pogodismo dva konja, svakoga za jednu forintu, a gospodaru, koji je pošao s nama platismo »dvie cvancige«.

Moj suputnik, dr. F. iz Beča, baci se vesela srdca na konjica, da krene krajem, koji ga je osobito zanimalo. Moj svežanj sa biljem strpao gonič u bisage, zaustavio konja, primio i pridržao stremen, pa mi reče, da uzjašem. Gonič je išao s traga i konjima dovikivao: Cu, cu!, na koje su rieči uviek pobrzali.

Čim smo minuli prvi vrh, dodjosmo u ugodan zelen kraj i do polja na kojemu je kukuruz bujno porasao. Tu smo našli žene i mužkarce, koji su trgali smokve, dočim su magarci pasli u blizini.

Ima u ovom kraju šumica od jasena, koprivića (*Celtis australis*), hrastova i grabrića, a da šumu žitelji osobito paze i njeguju, svjedoči gromača¹⁾, kojom

¹⁾ Gromača je ograda složena od naslagana kamenja.

su ju ogradili. Na kvarnerskim otocima nema nigdje toliko šume, koliko na otoku Krku i Krčani obskrbljuju drvima cielo primorje. U svojim »drmunima«, kako zovu ogradjene šume, nasjeku drva, ali ne od debelih stabala, već od stabalaca, zato izvažaju oblike, a riedko cjepanice. Nekoliko oblika svežu žukvom u »mačić« i prodavaju ga po 2 novčića, tanja dva komada po tri novčića; deblje, a kraće komade »boduške« prodavaju skuplje. U jednu brodicu nakrcaju drva za 20—30 for. i kad doplove s njima u koje mjesto, uz more ih »nakladaju« i prodavaju. Kad posjeku koje veće stablo, izkopaju mu i korjen i tako ima u primorju svaki komadić drva svoju cjenu. Što druguda po Hrvatskoj truhne i gniye, kad se stablo posječe, to otočani prodavaju. Drva rastu na otoku Krku brzo, a crnogorica uzbuja svake četvrte godine.

Već smo jahali jednu uru, a jahali na vrećom pokrivenom samaru, i došli u pust kraj gdje je »kuš« (žalfija) pokrio sve pećine i kamenito tlo. Mora da je nešto osobita, kad se tamno-modrim cvjetovima uzdigne nad sive pećine i škrape. Na jednoj nas je livadi zaustavio ogroman koprivić i tu se osvijedočismo, da je ovdje bura žestoka. Ima stabala, koja sa iztočne strane ne maju ni jedne grane; ima stabalaca, kojima je deblo polokružno, a grane svite do zemlje. Ciela krošnja izduljila se je na koso prama zapadu, tanke joj grane i grančice manjkaju, većima kratke, debele, zakržljale svrši i cielo stablo izgleda, kao da je ostrženo. I vinogradi iztiču jakost bure. Ogradjeni su visokim gromačama, vinova se loza uzdiže samo 2—3 dm. visoko, a ima vinograda u kojima grozd na zemlji i cvate i dozrijeva, što izgleda čudno, kad se groždje iztiče, kao da je porazbacano. Za malo dodjosmo na jednu čistinu, gdje se je uzdizala zapuštena jednospratnica, kojoj se zidine ruše, a tamno-zelene ciprese, kao da žale za svojim gospodarom, kojega su možda pokopali valovi morski.

Kad se primakosmo glavnoj cesti, palo nam je oko na more i na onu prelijepu morsku dragu iz koje je niknuo otok Košljun sa starodrevnom crkvom i franjevačkim samostanom. Zagledasmo otok Cres, Rab, Učku goru, a na desno u osobitoj zeleni selo Korniče.

Nadošao je uz more svečan čas; sunce je tonulo za Velu Učku, dočim je na iztočnoj strani iztaknuo svoje bledo lice mjesec, kojemu je sjaj jačao to više, što je sunce više zapadalo. Mjesec nam je postao viernim drugom, prateći nas preko pusta i kamenita Treskavca, najvišega vrha na otoku Krku.

(Svršetak sledi.)

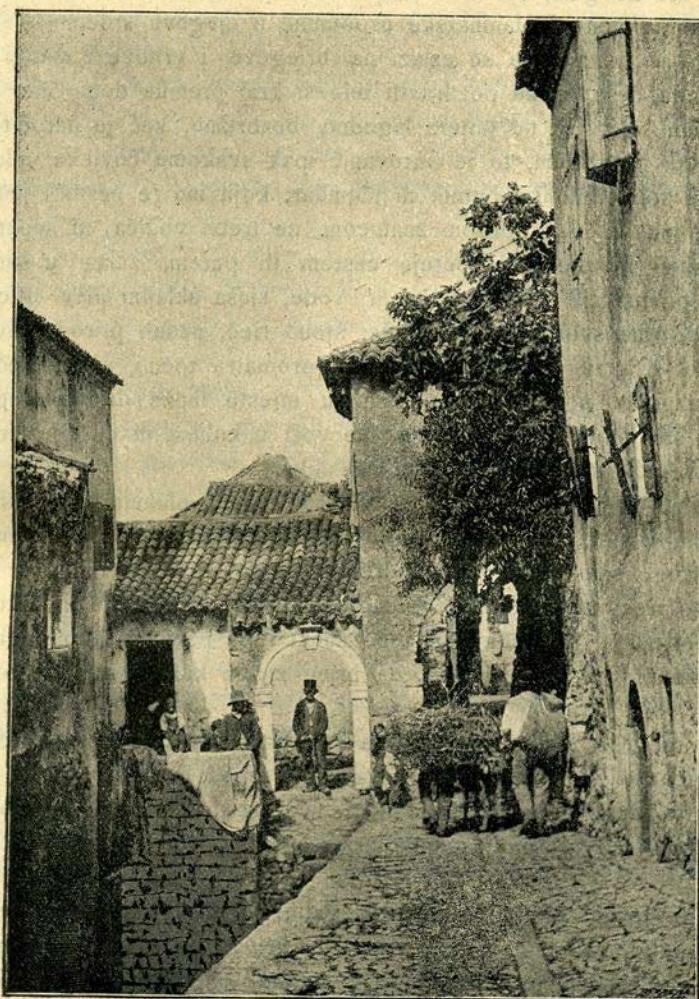
—c.

Kako se uzlazi na briegove i vrhove.

Priroda je skinula težko svoje breme; šuma je izlistala, slavulj zabiljisao, lastavica zacvrčala, kukavica zakukala, ali i planinarovo srdce poskočilo.

Stisnuv se preko zime u zapećak ili pruživ se u naslonjaču, odbijao je planinar dimove i mislio na svoje drage briegove na koje se je prošle godine uzpeo ili ih obašao. Na to ga sjećaju razne uspomene u njegovoj sobi. Za jedan

je okvir zataknuo grančicu alpinskoga borića i upravio prama njemu svoje oko. Koliko li mu pripovjeda ta svržica, koliko li uspomene nosi u sebi svaka njezina iglica! Sve mu priziva u pamet; on se sjeća dana i mjeseca, kada se je spremio sa prijateljima na izlet; on u pameti putuje željeznicom, uživajući pojedine krajeve, on se sjeća postaje ili mjesto s kojega je zagledao cilj svog pu-

Ulica u Vrbniku.

tovanja, visoki brieg ili nebotični vrh. On znade, kojom je šumom prošao, što je vidio, gledao, zabilježio, gdje li stao, gdje li posjeo, da odmori, dapače pamti i uru, kad bijaše briegu na podnožju.

Planinar si u duši stvara i sliku onoga uzlaza; on gleda svoje drugove, on ih sluša, što govore i pripovedaju, on dapače čuje i klikot planinskog a orla,

koji je zamako u oblačne visine. I onaj crni, baršunasti lepir, koji mu krasи njegov stol, sjeća ga cvjetka na kojemu ga ulovio, sjeća ga svih mu milih družica planinske čndesne cvjetane.

Nu najmiliji mu je bjelolist (Edelweiss), to gizdavo čedo božice Flore, kojeg je ubrao na strmoj litici sām, ubrao možda i pogibelju života. Mio mu je i toga radi, što ne gine, što ne vene, već i posušen ostaje u svom prirodnom ruhu, kao što ne venu i planinarske uspomene u njegovu srđcu.

Nadošlo je vrieme, da se uzlazi na briegove i vrhove i mnogi već jedva čeka čas, kada će s visine pozdraviti mio si kraj premile domovine.

Akoprem se uvjek ne putuje lagodno, bezbrižno, već je naročito planinaru svladati mnogu potežkoću, to je putovanje ipak svakomu čovjeku milo. Nitko ne uživa prirodu toliko, koliko putnik ili planinar, koja mu je često i jedina drugarica, pa ako mu je još i dobrom znanicom, ne treba vodića, ni suputnika.

Fićukajući ili pjevajući putuje cestom ili putem, zalazi u šume bjelo- i crnogorice, prislruškuje romon i žubor vode, sluša skladni piev ptica, uživa u hramu prirode onu svečanu tišinu, čuje, štono rieč, uzdah prirode. Svako stablo i grm, svaki cvjetak i travku može da promatra točno, svaku pećinu i liticu može da razgleda po volji, na svakomu mjestu može da stane, gospodar je svoje volje, što mu nije moguće, kad se vozi u kolima ili u željeznici, gdje mu tunel zatvori kadkad i najljepšu prirodnu sliku.

Kad smo si ovako malo dali oduška svomu planinarskomu srđcu, neće valjda biti na odmet, ako spomenemo i iztaknemo, kako se uzlazi na briegove i vrhove. Mnogo smo puta gledali družtvu, koje se je spremilo na visinu, kao da ide, štono rieč; na proštenje. Kada dodju blizo briega, to ih tako razdraža, da odmah posjedaju, pa onda udri i po šunki i po pečenki i po pogači i po kolačima, po vodi, vinu, pivu i rakiji, da brieg znade kakovi mu gostovi dolaze u pohode.

Vince razgrijje, srdce poskoči, pa se i zapjeva, a tada puna želudca krene prama briegu, koji se svojim gostovima smije izpod brka.

Ne trajeugo i već je sustao jedan, pa drugi, treći, odkrio se, jer se uznojio. No nije mu taj znoj iztisnuo brieg, već mu ga iztisnulo vino i pretrpani želudac.

Ovo je jedan grieħ, kojega se valja čuvati. Ako se već jede ili mora jesti, tad pojedi tvrdo kuhanu jaje i skrižku kruha, pa to zali vodom ili krokom.

Kad si se počeo uzpinjati, uzlazi lagano, odtereti se posve, ili ako imaš uza se kakovu prtljavu, tad ju nosi na ledjima, da budu prsa, odnosno pluća, prosta, da dišeš slobodno. Tko tako ne radi, grieši i opet proti planinarskim propisima.

No kojim smjerom da uzlaziš?

Gledao sam jednom jednu družbu koja je od naše Police uzlazila na kranjski Snježnik. Bilo je u njoj i mladića, koji su mislili, da će u jedan mah zahvatiti tjemenicu toga 1796 m. visokog briega. Dok smo došli do Maloga Snježnika, već su oni uzlazili na Veliki. Čudio sam se tomu uzlazu, ali i znao, da će sustati

i da će ih stići i preteći. Umorili se i posjeli i gdjekoji položio ruke na prsa, jer mu silno počelo kucati srdce. Došao sam do njih, požalio ih, ali i uputio, kao stari planinar, kako se uzlazi.

Rekao sam im, da planinar ne smije nikada da uzlazi pravcem, kao da će brieg presjeći u dve pole, već da mora uzlaziti krivuljicom (Zickzack) i kad kada postati, a po gotovo pak onda, kad očuti, da mu srdce jako kuca. Rekao sam im još to, kad se uzlazi, da stupaju na prste. Tko tako ne radi i opet grieši i škodi svojemu zdravlju.

Dogadja se, da za uzlaza zapinje dah. Kad to bude valja postati, dok pluća počmu dublje disati, a ni pod živu glavu sjesti. Pećine, kamenje ili drugi predmeti na koje sjedamo u visinama su zdeni, a kako je tielo naše vruće, lahko se prehladimo i u mjesto, da dodjemo kući veseli i zdravi, vraćamo se nujni i bolestni.

Kad uzlaziš, koracaj još mirno i širokih koraka, sagiblji noge u koljenima, jer tada dišeš mirno, dočim ti kod brza uzlaza naskoro zapne dah.

Gledao sam, da mnogi kad uzlaze, razgovaraju, da pjevaju, a što je još i gore, da uzlaze lulom, smotkom ili cigaretom. Ovo je osobiti grieħ, kojega se imaš, da čuvaš kao žive vatre.

Uzašav, a uzašao si više ili manje znojan, ne stoj na najvišem mjestu, gdje riedki i hladni planinski zrak nateže, već podji u kolibu, a ako takove nema, zakloni se pod koju pećinu ili obrežje u zavjetrinu. Kad si se odmorio i počivajući se okrepio, uzadj i na tjemenicu, da uživaš sliku, koju ti u čarnom okviru podaje priroda.

A kako ćemo silaziti?, upita me jedan od pomenute družbe. Ako je brieg veoma strm, onda radje uzlazim, nego li silazim, jer je silaz mnogo naporniji. Mišice se u bedrima natežu, koljena klecaju i ti se tako umoriš, da ti noge drhču, čim si stao, naročito pak onda, ako je tlo kamenito i krševito, pa ti valja paziti, kamo da staneš, kuda da položiš nogu.

Kad silaziš, stupaj na p e t e, koje ne smiju biti visoke, i spuštaj se opet krivuljicom.

Poslije svršena i sretna povratka, sjedi za stol, pa uživaj, jer su ti pluća puna planinskoga zraka a srce puno domoljubnoga žara i razdragano do kraja!

D. Hirc.

Naši dopisi.

Krapina, 23. travnja t. g.

„Strahinščica“ podružnica hrv. planinarskog društva u Zagrebu. —

Od dulje vremena želili su prijatelji prirode, da se u Krapini osnuje podružnica hrvat. planinar. društva u Zagrebu. — Ta je želja postala Bogu hvala i činom! —

Na dan 19. travnja t. g. sazvan je u tu svrhu sastanak u veliku dvoranu gostione »Kruni«.

Na želju prisutnih primio je predsjedništvo ove skupštine vel. gosp. krapinski župnik, Stjepan Vukovinski, dočim je perovodjom izabran krapinski šumar, g. Gašo Vac.

Zanosnim riećima pozdravio je velečastni gosp. župnik sve prisutne — iz taknuv, da je od neobhodne važnosti i nužde po ovaj divni hrvatski kraj, da se podružnica hrvat. planinar. družtva u Krapini osnuje!

Zanosno razlaganje popratiše svi sa burni: Živio!!!

Time bude osnovan temelj ove podružnice, koja već sada broji trideset članova.

Nakon toga izabran je privremeni odbor od 10 članova. —

Na sveobču želju — a na predlog velečastnog gosp. župnika — bude izabran za predsjednika podružnice, vrli naš predstojnik kotara, pogl. gosp. Žiga vitez Maravić.

Za podpredsjednika bude jednoglasno izabran mjestni načelnik, g. Vilibald Sluga, koji si je mnogo zasluga stekao poljepšavajući starodrevnu Krapinu i okolinu, za tajnika g. Gašo Vac, kr. kot. šumar, za blagajnika g. Franjo Kalečak, gradski blagajnik. —

Odbornici su ova p. n. gg.: Stj. Vukovinski, Ante Turković, kr. kot. pristav, Lad. Hudjek, trgovac, Vjek. Šegulja, kr. gruntovniciar, Stj. Meniga ml., kavanar. Petar Bogdešić, učitelj više pučke škole.

Uz ovaj odbor — koji sastoji iz odličnih članova — nadamo se, da će naša podružnica napredovati. —

Jednoglasno bude zaključeno, da se podružnica ima zvati »Stranščica«, t. j. po imenu naše gore.

Pod toč. VI. zapisnika, zaključeno je, da se ovo ustrojstvo ima odmah javiti središnjem odboru, što je i učinjeno. —

Poslije skupštine, odpočela je zabava. Po starom hrvat. običaju, izrečene su mnoge zdravice. —

Oduševljeno bude primljena zdravica izrečena predsjedniku hrvatskoga planinarskoga družtva, presvjetlomu gosp. Miroslavu grofu Kulmeru, i predsjedniku podružnice pogl. gospodinu Žigi vitezu Maraviću. Živili!!!

Krasnom Zagorju i miloj nam domovini izrekao je krasnu zdravicu član, velč. g. kapelan Risek, koju popratimo stihovima Milanovićeve pjesme.

Pozdravljen bude medju ostalima i vrli urednik »Hrvat. planinara« g. Dragutin Hirc. — Živio!

Na krasnom ravnjanju ove prve planinarske skupštine, zahvali se u ime svih prisutnih veleč. g. Vukovinskemu, g. Služu uz poklik, da dobri Bog rād prve zagorske planinarske podružnice nasporio i blagoslovio.

Sa planinarskim pozdravom

Gašo Vac,
tajnik »Strahinšćice«.

Družtvene viesti.

— **Sjednica planinarskoga družtva u Zagrebu** bila je 24. pr. mj. pod predsjedanjem družtvenoga podpredsjednika, g. Ivana Stožira, a sudjeluje i g. Mihalj Ursiny, gradski inžinir i predsjednik »Česke Besede« u Zagrebu. Tajnik g. Lihl pita, kada se ima držati glavna skupština. Zaključuje se, da se drži 6. svibnja u 7 sati na večer u družtvenim prostorijama. (Preradovićeva ulica, br. 44., I. kat, ulaz od Rajnerove ulice).

Cita se zaključak sbara lječnika na predstavku hrv. planinar. družtva glede gradnje hotela na Sljemenu, koju je istomu toplim rječima preporučio i obrazložio član-odbornik, sveučilištni profesor dr. Heinz. Taj zaključak prima odbor do preugodnog znanja, popraćujući ga sa srdačnim: Živio sbor!

Glede temeljne glavnice od 5000—10.000 for., koja je družtvu za gradnju hotela nuždnu, zaključuje se, da ju odbor zamoli od I. hrvatske štedionice, a poslije toga da pozove i umoli što življemu učestvovanju i druge novčane zavode i naše mogućnike. Tajnik cita dopise »Kluba českých turista« koji dolaze u Zagreb i program, što ga je složio u tu svrhu, kojeg odbor jednoglasno prima.

Tajnik predlaže, da se umole posjednici kola i kočija, da ih družtvu stave bezplatno na razpolaganje i da se za inače potrebna kola sabiru prinosi. Glede zabave u Remetama predlaže, da se umoli g. Marko Mileusnić, bilježnik i upravitelj občine sesvetske, da ide odboru na ruku i napokon predlaže, da se od gradskog poglavarstva zamoli podrpa.

Cita se dopis privremenoga planinarskoga odbora u Krapini, kojim priobćuje, da se je u Krapini složila podružnica »Strahinščica«. Odbor moli pravila i 30 komada »Hrvatskog Planinara«, da ga podieli medju članove i pita da li može staviti predlog središ. odboru glede nekojih planinarskih radnja. I osnutak »Strahinščice« popratise odbornici oduševljenim: Živio, dočim glede upita sledi pismeni odgovor.

Tajnik priobćuje, da učiteljski sbor gornjo-gradske dječačke pučke škole mjeseca svibnja spremi majalis kojega bi upriličio mladeži na Sljemenu, pa moli, da mu družtvu ustupi prostore u planinskoj kući za konak. Ovoj je molbi odbor rado zadovoljio, a veoma ga je obradovala viest g. Lihla, koju su odbornici popratili srdačnim Živio, da je u tu svrhu u jednom družtvu skupio preko 14 for. i već nešto živeža.

Klub českých turista priobćuje, da je osnovao u čitavoj Českoj i Moravskoj jeftina prenoćišta za djake, koji putuju u vrieme školskih praznika na sve krajeve zemlje, da upoznaju svoju domovinu. U ovim pristaništima dobivaju djaci, koji se izkažu izkaznicom kluba, mal ne u svakom selu, veoma jeftinu hranu i noćiste; u nekim selima, gdje su vlastelinstva česke gospode, isto i sasvim bezplatno. Klub českých turista upozoruje na ove osobite pogodnosti i hrvatske djake, pa ih pozivlje, neka putuju Českom i Moravskom, da se tom sgodom upoznaju sa svojim českim drugovima. Koji od hrvatskih djaka želi da se okristi ovim pogodnostima, može izkaznicu i sve k tomu spadajuće tiskanice i nacrte dobiti kod blagajnika hrv. planin. družtva u Zagrebu, g. J. Exnera, Ilica br. 36.

Isti klub moli, da bi i hrv. plan. družtvo privelo u život sličnu instituciju i da bi u interesu slavenske uzajamnosti tako českim djacima omogućilo putovanje po Hrvatskoj i Slavoniji. —

Pošto su družtveni prostori zajednički sa družtvom inžinira i arhitekta, zaključuje odbor da se sa istim družtvom sporazumi glede sgodnjeg stana, što se takodjer prima.

Dragutin Hirc sjeća na one muževe, koji su 15. listopada 1874. položili temelj hrvatskomu planinarskomu družtvu u Zagrebu i iztiče, da je ljetos tomu 25 godina. On preporuča, da se ta dvadeset-petgodišnjica što svečanije proslavi, da se k njoj pozove dr. I. Frisch auf, sveučilišni profesor u Gracu, da se pozovu slavenska plan. družtva, hrv. planin. podružnice, da se izda spomen spis itd.

Odbor zaključuje, da g. Hirc glede te proslave iznese pred glavnu skupštinu svoje predloge i program.

D. Hirc predlaže, da se uredi stalni cienik za oglase i da se uberi novci za dosadanje oglašivanje. Cienik bi složen te će se od sada plaćati za oglase po cijeloj stranici 10 for., za pô stranice 5 for., za četvrt stranice 2 for. 50 nč. Ujedno bude sakupljivanje oglasa povjerenog posebnoj osobi uz pripadajuću joj nagradu.

— Hotel na Sljemenu. Sbor liečnika za Hrvatsku i Slavoniju bavio se je u posljednjoj svojoj mjesecenoj sjednici pitanjem o gradnji hotela s lječilištem na Sljemenu, te je — kako javlja »Liečn. Viestnik« — u tom pogledu, na predstavku hrv. planinarskog družtva, stvorio sliedeći zaključak:

»S obzirom na vanredno povoljne klimatičke prilike Zagrebačke gore na pose »Sljemenu« (1035 m.), koje su uglavljene mnogogodišnjim metereologičkim opažanjima;

s obzirom na obilje zdrave pitke vode i na bujnu vegetaciju, koju sastavljaju liepe šume bjelogorice sa obilno primješanom crnogoricom;

s obzirom na udobnu gorskou cestu, koja Sljeme neposredno spaja sa Zagrebom;

te s obzirom na telefonsku svezu, koja svaki čas omogućuje saobraćaj posjetilaca Sljemena sa liečnicima i sa ostalim obćinstvom u Zagrebu:

zaključuje »Sbor liečnika kraljevina Hrvatske i Slavonije«, da je gora zagrebačka, ponajpače Sljeme, izvanredno prikladna točka za uredjenje gorskog lječilišta uz uvjet, da se na Sljemenu sagradi svratište sa udobno uredjenim sobama i valjanom restauracijom, da bude kuća za lječilište dovoljno udaljena od kuće planinarske, da ima u njoj zračnih, suhih i svjetlih soba, da je kuća dobro kanalizovana, da je kupelj u kući, da se lječilište gradi zaklonjeno na jugozapadnoj strani od piramide, te priznaje, da je osnutak takog lječilišta od znamenite važnosti za promicanje zdravstvenih prilika u glavnom gradu Zagrebu.

Uvažujući sve iztaknute okolnosti, preporučuje »Sbor liečnika kraljevina Hrvatske i Slavonije« svim liečnicima u Zagrebu i u čitavoj domovini našoj, da bolestnike svoje, kojim je za podpuno oporavljenje potreban ljetni boravak u zdravom gorskem zraku, šalju liečenja i oporavljenja radi u lječilište na Sljemuenu, čim se ovo uredi.«

— Novi član. H. P. D. pristupio je kao član veleč. g. Luka Turčić, župnik u Kalniku.

— Nova planinarska podružnica u Krapini ustrojena je nastojanjem kr. kot. šumara g. Gaše Vaca. Što može, da stvari patrioci mar, uztrajnost i ljubav prema domovini, svedoči nam jasno i ova podružnica, koja već sada broji 30 članova. (Vidi dopis). Tako valja, samo naprije, ta milovidno nam je Zagorje na grudima mile majke domovine ponajkrasniji biser!

Mi se i tomu osnutku veselimo iz sve duše svoje i pouzdano se nadamo da će nas i ubavi Ivanec, Samobor, pak Varaždin, drevni Križevci, Bjelovar, Vukovar, Slunj, Glina, Petrinja, naskoro iznenaditi osnutkom podružnica. Samo naprije; planinari, koji svladaju nebotične dive, znati će svladati i možebitnu potežkoću.

— **P. n. podružnicama na uvaženje.** Tko putuje, želi u prвome redu da dobije što udobniji stan, da mu trudne noge odpočinu. Toga je radi nuždno, da putnici i planinari znaju ne samo za valjane gostione i gostionice, već da su im poznate i cene koli stana, toli i hrane.

Molimo p. n. gg. članove podružnica, neka izvole nastojati, da iz njihova mesta, kao i okoline, gostioničari oглаšuju u našem listu, koji je zato vrlo sgodan, jer leži po gostionama, kavanama po mjesec dana. Veoma je shodno i druguda običajno, da planinari u sjelu podružnice imadu svoju planinarsku gostionicu, a za takovu treba, da znaju i njihovi sudruzi i drugi putnici.

— **Družtvena gostiona** planinarskoga družtva u Zagrebu jest svratište »Hotel Imperial« u Frankopanskoj ulici. (Vidi oglas.)

— **Izpravak.** Radostnu viest glede rodoljubivog dara g. dra. Schwarza, sada ravnatelja zemaljske bolnice u Pakracu, priobčio je u sjednici od 16. ožujka družtveni blagajnik, g. Exner.

— **Molba.** P. n. gg., koja još ni za lanjsku godinu uplatila članarine, kao i one, koji nisu namirili predplate za list, liepo molimo, da to učine što prije.

Novci neka se šalju družtvenom blagajniku, g. Ivanu Exneru, Ilica br. 36. Družtvene članove, koji su obrtnici i trgovci, molimo da bi takodjer oглаšivali u našem listu.

POZIV.

Glavna skupština »Hrv. planinar. družtva« sazivlje se za subotu 6. svibnja 1899. u 7 sati u večer u družtvene prostore uz sledеći

Dnevni red:

1. Čita se zapisnik zadnje glavne skupštine;
2. Izvješće o râdu odborou;
3. Izvješće blagajničko;
4. Predlozi odbora:
  - a) glede proslave 25-godišnjice družtva;
  - b) glede gradnje hotela na Sljemenu;
  - c) glede dočeka českikh turista.
5. Predlozi podružnica glede gradnje puteva:
  - a) podružnica »Lovnik« u Vrbovskom;
  - b) podružnice »Strahinščica« u Krapini.
6. Eventualni predlozi.
7. Izbor predsjednika, upravnoga i nadzornoga odbora.

U Zagrebu, 28. travnja 1899.

Predsjednik :

Miroslav grof Kulmer.

Tajnik :

Dragutin Lihl.

Raznice.

Vrhovački grad. Revni odbor za pojavšavanje grada Požege počeo se sada baviti i poljepšavanjem bližnje okolice. Stari je vrhovački grad bio od nekada ugodna točka požežkim izletnicima, ali se češće poticala misao, da bi se zaravanak unutar zidina, koji je šikarom trnjem i kupinjem zarasao, očistio i učinio zgodnim, te bi se izletnicci mogli udobno po njem kretati. Tu je misao oživotvorilo družtvo za poljepšavanje grada Požege. Osim, što je dalo odstraniti onaj mnogi lom i krš, zasadilo je liep broj divljih kestena, koji će na onom putu briegu pružati po vremenu ugodnu hladovinu. Krasan vidik s tog starog viestnika krvave prošlosti naše uz ovu će udobnost za cievo privlačiti više izletnika, nego dosada. Odboru ide u tom pogledu svaka čast, jer je tim pokazao, da pored grada treba pomno paziti i na bližnju okolicu, milu prirodu, u kojoj se toliko krasota nalazi za svakoga čovjeka.

Ledenjaci u žarkoj Africi. Dok je čovjek živ, ima da se nuda svemu i svačemu, što potvrđuju ovaj puta i naučna izučavanja dra H. Meyera iz Lipskoga, koji je krenuo u Afriku četiri puta. Od g. 1886—1889 prošao je južne i iztočne afričke krajeve i tom se prilikom primaknuo planini Kilimandžaru. Godine 1889. krene novom ekspedicijom, uzpe se na 6010 m. visoki Kibo u spomenutoj planini, odkri na njemu, a pod žarkim suncem, ledenjake, obadje jedan oledjeni krater i načini kartu planine. Lanjske godine vidimo ga opet pod Kilimandžarom. Prošao je prašumom 1800—1300 m. visoko, onda planinskim travnicima 3000—4000 m., a šesti se dan vinuo sa 30 urođenika na vrh planine. Sa zapadne strane Kiba našao je tri ledenjaka i na srednji se uzpeo sa jednim urođenikom, a 4860 m. visoko. Tom prilikom se Mayer osviedočio, da su ledenjaci prije sizali za 1000 m. niže.

Na visoke ulaze (Hochturen) potrošio je Meyer 17 dana, pa se onda sa ledama vratio u topli Dichaggaland. Sa patrom Rohmerom uzpinjao se je na Kilimanžaro sa južne strane. Uzašli su za četiri dana, odkrili 4 nova ledenjaka i na jedan se uzpeli 4775 m. visoko.

Da svratismo malo okom i na floru te afričke planine. U visini od 3000 m. (po Volkensu) još je tu prebuina šuma u kojoj nema među stablima čistina, jer ih zapremila sitnogorica, a ovu razno drugo grmlje, medju kojim opet buje druge biline. Svrži pokrivaju bilne-nametnice, dočim je grane, da bude divljač to veća, izpreplela i izpremotala vrsta pavitine *Clematis simensis*, a na vrh krošnja uzašla jedna žuto-cvjeta Begonia.

U visini od 3000 m. šuma prestaje. Obronke pokrivaju pojedince stoeće, a sjajene hrpe

trava, medju kojima za kiše uzbujaju druge nježne i sitne biljčice. Osobito je krasnica *Helichysum Mayeri Johannis*, vrsta smilja, koja sieča na bjelolist. Najgornja granica cvanućeg bilja prestaje u visini od 4500—5000 m., dakle u visini Mont Blanca, dočim se lišaji uzpinju znatno više.

Slovensko planinarsko družtvo u Ljubljani. Godine 1897. imalo je ovo preveno družtvo 754 člana, nu sledeće godine za 172 člana više. Osrednje družtvo ima 3 začastna člana, 16 utemeljitelja i 402 redovita člana. Česka podružnica imala je 162 člana, Kamniška 16, Radovljiska 143, Savinska 138, a Soška 46 člana. Članovi česke podružnice prebivaju većinom u Pragu, i lanjske su godine pohodili Karavanke, Julske i Savinske planine, te će na Grintavcu postaviti uzornu planinsku kuću. Družtvo je priredilo više izleta, jednu zavavnu večer i izložbu slika svojih amater-fotografa. Ono je naznačilo mnogo novih puteva, nekoje popravilo i dalo prirediti 30 novih napisa.

Najkrasnije područje imadu članovi podružnice radovljiske, kojemu spada Bohinj i Triglavsko pogorje. Za ovu si je stekao osobite zasluge načelnik Roblek, a za savinsku podružnicu za slovensko planinarstvo prezaslužni nadučitelj Franjo Kocbek. Ona je svojim nemornim radom osvojila Savinske planine (Sannthaler-Alpen). Za Sošku podružnicu osobito je zaslужan načelnik, dr. K. Triller. Rād pobratimskoga planinarskoga družtva tako je živ, tako plodan, da mu se radujemo od srca, pa dao Bog, da nas i naše vrle podružnice, što prije svojim radom iznenade i — razvesele.

Družtvo imalo je lanjske godine primitka 8266 for. 30 nč. i sama mu je Triglavskva kuća donjela 422 for. Ukupni imutak družtva iznosi 17.220 for. 30 nč.

Nekoje visoke taznje u Švicarskoj. U okružju Zermata (waliske Alpe) poduzelo je od 16. srpnja do 9. rujna pr. g. 36 planinara 41 ulaz na 18 vrhova, koji su viši od 4000 m. bez vodiča. Na Matterhorn uzpelo ih se 13, na Dent-Blanche 6, na Zindl-Rothhorn 4 itd. Među planinarama bilo je 18 Švicara, 12 Austrijanaca, 5 Niemaca i 1 Talijan.

Na nekoje se vrhove planinari uzpeše prvi puta, tako na Ruchen 2629 m., Kampfenplanckenstock 2820 m., Mäntli 2840 m., Ruchen 2877 m. i dr. Švicarskoj podružnici Weitzenstein pripadajući vrh Mutthornhütte (2964 m.) posjetilo je lanjske godine 364 planinara, medju ovima 43 gospodje. Engleza bilo je 61, Švicara 223, Niemaca 49, Franceza 11, Belgijanaca 10, Rusa 4, Amerikanaca 3, Nizozemaca 2, Austrijanac 1.